

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΡΑΡΑ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 21091/04)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

6 Ιουλίου 2006

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Ραρα κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, πρόεδρο,

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κυρία Ν. ΒΑΪΚ,

Κύριο Α. ΚΟΒΛΕΡ,

Κυρία Ε. STEINER,
Κύριο Κ. HAJIYEV,
Κύριο D. SPIELMANN, *δικαστές,*

και τον κύριο S. QUESADA, *αναπληρωτή γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 15 Ιουνίου 2006,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 21091/04) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από έναν αλβανό υπήκοο, τον κύριο Andrea Para («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 8 Ιουνίου 2004 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον κύριο Δ. Βασιλάκο, δικηγόρο του Δικηγορικού Συλλόγου του Πειραιά. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Β. Κυριαζόπουλο, πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κύριο Ι. Μπακόπουλο, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 3 Ιουνίου 2005, το πρώτο τμήμα αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Επικαλούμενο τις διατάξεις του άρθρου 29 § 3, αποφάσισε να εξετάσει ταυτόχρονα το παραδεκτό και το βάσιμο της υπόθεσης. Στις 7 Ιουνίου 2005, η αλβανική Κυβέρνηση κλήθηκε να παρουσιάσει, εφόσον το επιθυμούσε, έγγραφες παρατηρήσεις επί της υπόθεσης (άρθρα 36 § 1 της Σύμβασης και 44 § 1 του Κανονισμού). Αυτή δεν απάντησε.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1982 και κατοικεί στην Αθήνα.

5. Στις 23 Απριλίου 2003, ο προσφεύγων συνελήφθη και τέθηκε υπό προσωρινή κράτηση για κλοπή. Κατά την κράτησή του, η οποία παρατάθηκε δυνάμει του βουλεύματος αριθ. 2406/02 του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών, ζήτησε την αποφυλάκισή του με περιοριστικούς όρους αλλά η αίτησή του απορρίφθηκε λαμβανομένων υπόψη της σοβαρότητας του αδικήματος και της ύπαρξης κινδύνου φυγής (βούλευμα αριθ. 166/2003 του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών).

6. Στις 25 Ιουνίου 2003, ο προσφεύγων αθωώθηκε από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο για τον λόγο ότι δεν υπήρχε καμία απόδειξη εναντίον του (απόφαση αριθ. 1947/2003 του Κακουργιοδικείου Αθηνών).

7. Στις 2 Ιουλίου 2003, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτηση αποζημίωσης για την προσωρινή κράτησή του.

8. Στις 19 Δεκεμβρίου 2003, το Κακουργιοδικείο απέρριψε αυτή την αίτηση για τον λόγο ότι «[ο προσφεύγων] επέδειξε σοβαρή αμέλεια και ήταν συνεπώς υπεύθυνος για την κράτησή του, αφού κατά την προκαταρκτική διαδικασία υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις ενοχής του (...), λόγος για τον οποίο [τέθηκε υπό προσωρινή κράτηση] δυνάμει των βουλευμάτων αριθ. 2406/02 και 166/2003 του Συμβουλίου Εφετών Αθηνών» (απόφαση αριθ. 3451/2003). Η απόφαση αυτή δεν επιδέχεται προσφυγής.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

9. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας έχουν ως εξής:

Άρθρο 533 § 1

«Έχουν δικαίωμα να ζητήσουν από το Δημόσιο αποζημίωση: (α) οι προσωρινά κρατηθέντες που αθωώθηκαν (...)

Άρθρο 535

«Το δημόσιο δεν έχει υποχρέωση για αποζημίωση, αν εκείνος που (...) κρατήθηκε προσωρινά έγινε από πρόθεση παραίτιος της (...) προσωρινής κράτησης (...)»

Άρθρο 536

«1. Σχετικά με την υποχρέωση του δημοσίου για αποζημίωση αποφαινεται το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση για την υπόθεση, με ιδιαίτερη ταυτόχρονη απόφαση, ύστερα από προφορική ή γραπτή αίτηση εκείνου που αθώθηκε και αφού προηγουμένως ο αιτών και ο εισαγγελέας ακουσθούν.

2. Σε περίπτωση που γίνει δεκτή η αίτηση εκείνου που αθώθηκε, του επιδικάζεται κατ'αποκοπή ημερήσια αποζημίωση συνολικά για τεκμαρτή περιουσιακή ζημία και για ηθική βλάβη, η οποία δεν μπορεί να είναι κατώτερη των οκτώ ευρώ και ογδόντα λεπτών (8,80) ούτε ανώτερη των είκοσι εννέα ευρώ και τριάντα λεπτών (29,30) την ημέρα και της οποίας το ύψος προσδιορίζεται αφού ληφθεί υπόψη και η οικονομική και οικογενειακή κατάσταση του δικαιούχου (...)»

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΕ Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

10. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι το Κακουργιοδικείο ουδόλως αιτιολόγησε την απόφασή του να μην του επιδικάσει αποζημίωση για την προσωρινή κράτησή του. Επικαλείται το άρθρο 6 §

1 της Σύμβασης, του οποίου τα εφαρμοστέα αποσπάσματα έχουν ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)».

11. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι η απόφαση αριθ. 3451/2003 του Κακουργιοδικείου Αθηνών ήταν απόλυτα και επαρκώς αιτιολογημένη, εφόσον ανέφερε ότι η προσωρινή κράτηση του προσφεύγοντος ήταν δικαιολογημένη λόγω ύπαρξης σοβαρών ενδείξεων ως προς την ενοχή του.

A. Επί του παραδεκτού

12. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η προσφυγή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει εξάλλου ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

13. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του που αντανακλά μία αρχή σχετική με την καλή απονομή της δικαιοσύνης, οι δικαστικές αποφάσεις πρέπει να εκθέτουν με επάρκεια τους λόγους πάνω στους οποίους στηρίζονται. Η έκταση της υποχρέωσης αυτής μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με την φύση της απόφασης και πρέπει να αναλύεται υπό το φως των συνθηκών της κάθε υπόθεσης (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Ruiz Torija κατά Ισπανίας*, απόφαση της 9 Δεκεμβρίου 1994, série A no, 303-A, σελ. 12, § 29).

14. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το Κακουργιοδικείο εκτίμησε ότι δεν υφίστατο λόγος αποζημίωσης του προσφεύγοντος για την προσωρινή κράτησή του, για τον μοναδικό λόγο ότι υπήρχαν κατά την προκαταρκτική διαδικασία σοβαρές ενδείξεις ως προς την ενοχή του. Κατά τη γνώμη του Δικαστηρίου, ο ισχυρισμός αυτός ουδόλως απαντά στο ερώτημα αν ο προσφεύγων έγινε από πρόθεση παραίτιος της προσωρινής κράτησής του», που σύμφωνα με το άρθρο 535 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αποτελεί τη μοναδική περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να αποζημιώσει ένα πρόσωπο που κρατήθηκε προσωρινά και στη συνέχεια αθωώθηκε. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει στο σημείο αυτό ότι έχει ήδη επιβάλει κυρώσεις κατά της πρακτικής των ελληνικών δικαστηρίων να απορρίπτουν χωρίς επαρκή αιτιολογία αγωγές αποζημίωσης προσώπων που κρατήθηκαν προσωρινά και στη συνέχεια αθωώθηκαν (βλέπε, *Γεωργιάδης κατά Ελλάδας*, απόφαση της 29 Μαΐου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-III, σελ. 960, §§ 42-43, και, τελευταία, *Alija κατά Ελλάδας*, αριθ. 73717/01, §§ 23-24, 7 Απριλίου 2005).

15. Ενόψει των προηγουμένων, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης σε ό,τι αφορά το δίκαιο της διαδικασίας.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

16. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

17. Στηριζόμενος στο άρθρο 536 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (βλέπε παράγραφος 9 πιο πάνω), ο προσφεύγων αξιώνει 12.470 ευρώ ως αποζημίωση που έπρεπε να είχε λάβει για την προσωρινή κράτησή του. Το ποσό αυτό προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των ημερών κράτησής του (430 ημέρες) με το ανώτερο ποσό που προβλέπει ως ημερήσια αποζημίωση η εν λόγω διάταξη (29 ευρώ). Αξιώνει επιπλέον 20.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

18. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι δεν υπάρχει καμία αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της επικαλούμενης παραβίασης της Σύμβασης και της υλικής ζημίας που ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι υπέστη. Υποστηρίζει ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

19. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η μοναδική βάση που μπορεί να ληφθεί υπόψη για την χορήγηση μιας δίκαιης ικανοποίησης έγκειται στο γεγονός ότι ο προσφεύγων δεν μπόρεσε να απολαύσει ενώπιον του Κακουργιοδικείου των εγγυήσεων του άρθρου 6 της Σύμβασης. Ειδικότερα, το Δικαστήριο κατέληξε εν προκειμένω σε μία παραβίαση της διάταξης αυτής, για τον λόγο ότι η άρνηση επιδίκασης στον προσφεύγοντα μιας αποζημίωσης για την κράτησή του δεν ήταν δεόντως αιτιολογημένη. Δεν θα μπορούσε βεβαίως να εικάσει την έκβαση της δίκης στην αντίθετη περίπτωση, αλλά δεν θεωρεί παράλογο να κρίνει ότι ο ενδιαφερόμενος υπέστη μία απώλεια πραγματικών πιθανοτήτων. Σε αυτήν προστίθεται μία ηθική βλάβη την οποία δεν επαρκεί να αποκαταστήσει η διαπίστωση της παραβίασης της Σύμβασης που υπάρχει στην παρούσα απόφαση (*Δημητρέλλος κατά Ελλάδας*, 75483/01, § 20, 7 Απριλίου 2005). Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 41, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 10.000 ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

20. Ο προσφεύγων αξιώνει 6.000 ευρώ για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Ως προς τούτο, προσκομίζει δύο τιμολόγια του δικηγόρου του για τις δύο διαδικασίες ενώπιον του Κακουργιοδικείου, συνολικού ποσού 1.760,80 ευρώ. Ο προσφεύγων αξιώνει επιπλέον 10.000 ευρώ για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζει κανένα τιμολόγιο ή απόδειξη αμοιβής για την αιτία αυτή.

21. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης ενώπιον του Κακουργιοδικείου που αθώωσε τον προσφεύγοντα πρωτοδίκως και της παραβίασης για την οποία αυτός παραπονείται ενώπιον του Δικαστηρίου. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη που αφορούν την παρούσα διαδικασία, η Κυβέρνηση σημειώνει ότι αυτά δεν είναι δικαιολογημένα.

22. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας και της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

23. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων δικαιούται να ζητήσει την καταβολή των εξόδων των σχετικών με την αίτηση αποζημίωσης για την προσωρινή κράτησή του. Λαμβανομένου υπόψη του εύλογου χαρακτήρα του ποσού και του γεγονότος ότι προσκομίζεται απόδειξη αμοιβής, το Δικαστήριο κάνει εξ ολοκλήρου δεκτό το αίτημα αυτό και επιδικάζει στον προσφεύγοντα 881 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα για τις ανάγκες της εκπροσώπησης του προσφευγόντος ενώπιόν του, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις του τελευταίου δεν συνοδεύονται από τα απαραίτητα

δικαιολογητικά. Πρέπει συνεπώς να απορριφθεί το αίτημά του ως προς το σημείο αυτό.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

24. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Αποφαίνεται ότι* υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.
3. *Αποφαίνεται ότι*
 - α) το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 10.000 (δέκα χιλιάδες) ευρώ για υλική και ηθική βλάβη και 881 (οκτακόσια ογδόντα ένα) ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο,
 - β) από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 6 Ιουλίου 2006 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Santiago QUESADA

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Πρόεδρος